

ПАМ'ЯТКА ДЛЯ НАСЕЛЕННЯ

С М Е Р Ч

Смерч - це сильний атмосферний вихор, який опускається з основи купчасто-дощової хмари у вигляді темної воронки чи хобота (частіше декількох) і має вертикальну вісь, невеликий поперечний перетин і дуже низький тиск у своїй центральній частині.

Смерч - одне з найнебезпечніших атмосферних явищ. Він супроводжується грозою, дощем, градом і, якщо досягає поверхні землі, майже завжди наносить значні руйнування. Знижений тиск усередині смерчів створює «ефект насоса», тобто всмоктування навколишнього повітря, води, пилу, предметів, людей і тварин усередину воронки, підіймає їх високо над землею і переносить на значні відстані.

Воронка – основна складова смерчу, являє собою спіральний вихор, який складається повітря з домішками води, пилу і т.п. з надзвичайно великою швидкістю обертання - **600 – 1000 км/год, іноді 1300 км/год.**, досягає висоти 1,5 км.

Смерч вважається стихійним явищем, якщо максимальна швидкість вітру в ньому складає **25 м/сек** і більше, а для водних поверхонь – більше **30 м/сек**. У Північній Америці смерчі відомі під назвою «**торнадо**», у Європі смерч носить назву «**тромб**».

Середня швидкість переміщення смерчу складає **50-60 км/год.**, іноді може досягати до **240 км/год**. Руйнівну дію цієї стихії можна порівняти з дією ударної хвилі ядерної зброї.

Смерч існує недовго, переміщаючись разом із хмарою. При проходженні над місцевістю зі швидкістю кількох десятків кілометрів за годину смерч здійснює руйнування, які викликаються не тільки величезною швидкістю повітря всередині самого вихору, але й миттєвим стрибком атмосферного тиску, що за лічені секунди може впасти й знову піднятися на кілька десятків гектопаскалей. Будинки із замкненими дверима й вікнами «вибухають» у момент проходження над ними смерчу, цілі стіни вивалюються назовні, рідина з посуду висмоктується й розприскується. Одиночний смерч, опускаючись до землі, здійснює спустошення у смузі шириною кілька сотень метрів і довжиною від декількох кілометрів до декількох десятків кілометрів.

Смерчі в Україні спостерігаються рідко, переважно влітку в степових районах півдня держави, іноді виникають на Поліссі.

Фактори небезпеки смерчів:

- травмування, а інколи і загибель людей;
- руйнування інженерних споруд та систем життєзабезпечення, доріг та мостів, промислових і житлових будівель, особливо їх верхніх поверхів і дахів;
- перекидання телеграфних стовпів, виривання дерев та утворення завалів;
- знищення садів та посівів на полях.

З отриманням штормового попередження слід негайно:

- зміцнити не досить міцні конструкції, відчинити двері, приміщення на горищі, слухові вікна, вентиляційні отвори щоб урівноважити внутрішній тиск у будівлі;
- з дахів, балконів, лоджій прибрати предмети, які при падінні можуть травмувати людей;
- якщо є можливість і необхідність - відімкнути комунально-енергетичні мережі, загасити вогонь у грубах;
- припинити всі роботи на відкритій місцевості і перейти в укриття;
- з легкої споруди швидко перейти у більш міцну будівлю, при можливості укритися в захисній споруді ЦО, підвалі або погребі.

Під час проходження смерчу:

- на відкритій місцевості – сісти на землю, а при наближенні воронки «розпластатися» на поверхні землі, обтяжити себе всіма наявними підручними засобами, не підіймати голови, доки смерч не зміститься убік;
- при наявності поблизу великих дерев - ні в якому разі не шукати укриття під ними, у пригоді можуть стати невисокі кущі, за які можна міцно вчепитися;
- у місті – при можливості негайно укритися всередині міцної масивної будівлі;
- відійти подалі від легкових автомобілів, кіосків, тимчасових споруд та хитких старих будинків, укриватися всередині них також небезпечно.

Після проходження смерчу:

- зберігайте спокій, оцініть ситуацію, допоможіть постраждалим, викличте медичну допомогу тим, хто її потребує;
- переконайтесь, що ваше житло не отримало ушкоджень, огляньте стан мереж електро-, газо- та водопостачання;
- не користуйтеся відкритим вогнем, освітленням, нагрівальними приладами, газовими плитами і не вмикайте їх до того часу, доки не будете впевнені, що немає витоку газу;
- не користуйтеся ліфтами - електромережу можуть вимкнути;
- не відвідуйте зони руйнувань, якщо там не потрібна ваша допомога.